

Mit tanultam Szent Vak Didümosztól?

Szent Didümosz a 4. században (313 – 398) élt Egyiptomban, Alexandriában. Négyéves korára megvakult, de olyan erős tudásszomja volt, hogy megtanulta a bevéselt faragott betűket az ujjával olvasni. (1500 évvel Braille találmánya előtt! Hihetetlen!) Ilyenformán elől-vasta, és fejből megtanulta az egész Bibliát és az akkor elérhető egyházi tanításokat, de elsajátított egy csomó más tudományt is. Sosem azért imádkozott, hogy meggyógyuljon, hanem azért, hogy a spirituális látása tiszta legyen. Legtöbbször ezért nem is „vaknak” hívták, hanem „Látónak”. Minden körülötte zajló beszélgetést nyílt szívvel követett, próbálta rajtuk keresztül is megismerni az embereket és a világot. (A mai információdömpingben és felgyorsult gondolkodásban egyre nehezebb megvalósítanom ezt a teljes figyelmet).

Bölcsessége miatt hatalmas tekintélynek örvendett, ötven éven át vezetett saját katechetikai iskolát Alexandriában, ahonnan számos nagy egyházatya, tudós került ki (Szent Jeromos, Nazianzoszi Szent Gergely, Rufinusz stb.). Szinte mindegyik bibliai könyvhöz diktált kommentárt, de gondolatai sajnos igen töredékesen maradtak fent, mivel az V. egyetemes zsinat (Konstantinápoly, 553) őt magát nem, de két tételét eretneknek bélyegezte. Ezért írásait megsemmisítették, nem őrizték a továbbiakban. Áttások során került elő néhány töredék, amelyeket először 1985-ben publikáltak (Tura-papiruszok: öt kommentár). (Hiszem, hogy hatása és a mi hatásunk is leginkább azokban az emberekben gyümölcsözik tovább, akikkel közvetlen szeretetkapcsolatban vagyunk. Az utókor ritkán hálás.) Teljes egészében egyetlen – a Szentlélekről szóló – írása maradt fenn Szent Jeromos latin fordításában.

Pedagógusi munkája során legalább olyan fontosnak tartotta tanítványai moralitásának és gondolkodásának bibliai alapokon való fejlesztését, mint az „anyag” átadását. (Ez a legfontosabb gyerekeink, uno-

káink, barátaink felé: az önálló gondolkodás értékelése és bátorítása.) Hívhatnánk köreit az „erények iskolájának” is. (Ami előbb-utóbb nem kerül át a gyakorlatba, az meddő.) Keresztény kortársai aggódtak, hogy a hit kérdései mellett világi tudományokat is oktatott, de ő azt is ugyanolyan fontosnak tartotta. Fennmaradt öt kommentárjában több mint 80 nem egyházi szerzőt is idéz, Homérosztól Epikuroszon át Platónig. (De jó lenne most is széles látókörűnek lenni, fűlelni a Lélek szavára, ugyanakkor biztonsággal tájékozódni a világ dolgaiban, s így valós problémákra helyes válaszokat adni.) Működése során nem annyira püspökei, mint inkább a sivatagi atyák tapasztalataira támaszkodott. Aszketikus életet élt, de nem vonult ki a társadalomból, hitte, hogy a városban is lehet „sivatagi” lelki életet élni. (Gyakran képzeljük, hogy Isten-követésünk azért gyaroló, mert a körülményeink nem megfelelőek. Pedig hát...) Kortársai szentként tisztelték, de sosem akarta, hogy övéi azért tartsanak valamit igaznak, mert azt ő mondta.

Természetesen a kora keresztény kort (is) erősen jellemezte a hitbéli kérdések helyes értelmezése. Figyelemre méltó, hogy Didümosz sosem minősítette szellemi ellenfeleit (pl. az ariánusokat, a gnosztikusokat), hanem próbálta a maga gondolatait igazolni. (Vajon én tudok minősítések nélkül párbeszédet, vitát folytatni?) Övéit is megtanította érvelni, véleményüket világosan megfogalmazni. (Mondóka, mese, iskolában fogalmazás és szóbeli feleletek, rengeteg családi-baráti beszélgetés, közösségbeli, majd mások előtti tanúságtézés stb.).

Jóllehet munkásságának zöme a ma is érvényes katolikus álláspont oktatásából és védelméből állott, volt két vitatott – és később eretneknek bélyegzett – tétele, amelyek Origenésztől származtak:

– A lélek földre születése előtt is létezik; vagy azért testesül meg, mert elvesztette „szárnyait”, és e rossz történet következményeként kell földre születnie, vagy azért

egyedül a testtel, hogy másokon segítsen. Vallja a lélekvándorlás tanát. A lényeg, hogy szabad akaratunk következtében mindenkinek lehetősége van visszatérni az isteni szeretetbe.

– Nincs örök pokol, a végső állapotban a gonoszok is meg fognak térni.

Ide kapcsolódik Barcza Barna egyik régi elmékedésének részlete: „Jézus szövegébe sokan azért értik bele az örök kárhozatot, mert rosszul fordítják az *aion* görög szót, amely nemcsak örökkévalóságot jelent, hanem korszakot is. Igaz, hogy a történelminél is hosszabbat, de nem örökkévalót! Mondhatjuk: azok, akik a maguk kívánsága szerint rendezték be az életüket, vagyis az Isten elleni lázadás állapotában vannak, azoknak bizony hosszú, szenvedésekkel teli korszak (sok élet?) szükséges ahhoz, hogy ebből visszakapaszkodjanak az atyai házba”.

(Nincs új a Nap alatt! Egyre többeket foglalkoztat az a gondolat, hogy Isten teremtői szándékával és feltétlen szeretetével összeegyeztethetetlen az örök kárhozat. Fontosnak gondolom, hogy mindenről szabad gondolkodni! Engem ez a kérdés ugyanúgy nemigen izgat, mint az, hogy van-e a Földön kívül élet a világegyetemben, mert azon a tényen nem változtat, hogy a lehető legnagyobb, egyre fejlődő szeretetben kell lélnem az életemet.)

Szent Didümosz bibliamagyarázat előtti imája: „A szüntelenül magunkért mondott imák következtében a miénk is lehet az Ige ajándéka, bölcsessége. Kérlek, add, hogy amikor szóra nyitom számat (Ef 6,19), akkor a próféta előttünk lévő és itt kezdődő üzenetét hibátlanul és megfelelően értelmezzem.” (Bizony érdemes fohászolni azért, hogy a saját és testvéreim életére vonatkozó, leírt és „hallott” isteni üzeneteket jól tudjam értelmezni!)

Szent Vak Didümosz 85 éves korában halt meg. Nyugodjon békében! Jó, hogy tudhatunk róla!

Köszönettel Rihmer Melinda